

РЕЗЮМЕТА НА РЕАЛНО ОТПЕЧАТАНИ ПЪЛНОТЕКСТОВИ ПУБЛИКАЦИИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ С ISSN И СБОРНИЦИ С ISBN НА

Д-Р МИГЛЕНА АСЕНОВА КОЛАРОВА – ДИМИТРОВА Д.М.

За участие в конкурс за заемане на академична длъжност „ДОЦЕНТ“ - област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина по специалност „ЕПИДЕМИОЛОГИЯ“ - за нуждите на Факултет „Обществено здравеопазване“, катедра „Хигиена и епидемиология“, УС „Епидемиология“

A1. Дисертационен труд – Състояние и перспективи на епидемиологичния надзор и контрол на ХИВ/СПИН във Варненска област. МУ-Варна; 2019.

В3. Хабилитационен труд – монография

Коларова-Димитрова М.

БЯС – Предизвикателството.

Варна: Стено; 2022.

163 стр. ISBN: 978-619-241-206-7

Монографията е посветена на една от най-старите известни смъртоносни болести от инфекциозната патология – Бяс.

Проблем с много измерения, както за хуманната така и за ветеринарната медицина и значителна заплаха за общественото здраве. На фона на усилията и опитите на много учени да го контролират сред дивата природа и домашните животни, заболяването продължава да съществува .

В монографията е представена актуална информация за заболяването, като се акцентира на особеностите на зоонозите и на пренебрегнатите болести. Направен е исторически преглед на заболяването с характеристика на епизоотията. Проследени са превенцията, профилактиката и контрола на болестта във Варна и България с придружаващата я нормативна база. Описани са съвременните разработки на ваксини и специфичните пре- и пост-експозиционна профилактики. Направен е ретроспективен анализ на контрола на заболяването в България и Варна.

Многостранен подход за ликвидиране на бяс при хора, който включва правителствена подкрепа, осведоменост за болестта, ваксинация на рисковите човешки популации, контрол на бяс при кучета, ваксинацията за кучета, предоставянето на PEP на експонирани лица, засиленото

лабораторно наблюдение, ваксинацията преди експозиция (PrEP) на рисковите групи, съчетана с обхвата на образованието, подобряване на познанията на общността, са крайъгълните камъни за превенция и контрол на бяса за постигане на целта на СЗО за намаляване на броя на случаите на бяс на нула до 2030 г. .

Независимо от реалните успехи в борбата с бяс както при хората, така и при животните, и до днес това заболяване не е победено от медицинската наука. Ефективно средство за лечение все още не е намерено и диагнозата "бяс" на практика все още означава и "смъртен изход".

Следователно проблемът за борбата с бяс е бил и си остава един от острите проблеми на нашето време или главоблъсканица за общественото здравеопазване.

Монографията може да бъде полезна за студенти и специализанти по медицина и ветеринарна медицина, специалисти с различна медицинска насоченост и от съответни обществени организации, служители на общественото здравеопазване, изследователи, в усилията им да разберат по-добре проблема БЯС.

Г7 СТАТИИ В БЪЛГАРСКИ И ЧУЖДЕСТРАННИ СПИСАНИЯ И ПЕРИОДИЧНИ СБОРНИЦИ:

1. **Kolarova M., A. Toneva, K. Dimitrova, Zh. Stoyanova, T. Dimitrova, Ts. Paunov,** Epidemiological structure of healthcare-associated infections in Multiprofile hospital for active treatment - Varna – Military medical academy for the period 2010 – 2020. J of IMAB, 2021, Supp.(1):50-53; <https://doi.org/10.5272/jimab.2021Supplement1>

ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА СТРУКТУРА НА ИНФЕКЦИИТЕ, СВЪРЗАНИ С МЕДИЦИНСКОТО ОБСЛУЖВАНЕ В МБАЛ - ВАРНА - ВМА ЗА ПЕРИОДА 2010 - 2020Г.

Миглена Коларова¹ , Албена Тонева^{1,2} , Кичка Димитрова² , Жанета Стоянова² ,

Теодора Димитрова¹ , Цонко Паунов¹

1. Медицински университет Варна, България

2. Многопрофилна болница за активно лечение – Варна – Военномедицинска академия

Резюме: Основната цел на здравеопазването е да гарантира качеството на медицинската помощ и да създаде безопасна среда за пациентите и персонала. Цел: Да се проучи честотата и структурата на инфекциите, свързани с медицинското обслужване в МБАЛ – Варна към ВМА – София за периода 2010 – 2020 г. Материал и методи: Ретроспективен анализ. Документален метод, сравнителен анализ, статистически метод. Резултатите от изследването са представени в графичен и табличен вид. Резултати: За периода 2010-2020 г. водещо място сред изолираните причинители на НАIs заемат *St. aureus* 10,50%, *St. epidermidis* 9,27%, *Pseudomonas* и *Escherichia coli* (8,52%). с висок относителен дял на микробиологично недоказана ВББ - 41,83%. Относителният дял на инфекциите, свързани със здравни грижи (НАIs) е най-висок в интензивните отделения (39,5%), а водещи в нозологичните характеристики на НАI са инфекциите, определени като други (36,5%), следвани от инфекциите на мястото на

операцията (30, 71%), и от инфекции на пикочните пътища (12,24%). Ключови думи: Инфекции, свързани със здравни грижи (НАИ), обществено здраве, наблюдение, превенция, контрол на инфекциите

ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА СТРУКТУРА НА ИНФЕКЦИИТЕ, СВЪРЗАНИ С МЕДИЦИНСКОТО ОБСЛУЖВАНЕ В МБАЛ – ВАРНА – ВОЕННОМЕДИЦИНСКА АКАДЕМИЯ ЗА ПЕРИОДА 2010 – 2020 Г.

Миглена Коларова¹, Албена Тонева^{1,2}, Кичка Димитрова², Жанета Стоянова², Теодора Димитрова¹, Цонко Паунов¹

1. Медицински университет Варна, България,

2. Многопрофилна болница за активно лечение – Варна – Военномедицинска академия

Резюме:Целта на здравеопазването е да създаде безопасна среда в лечебните заведения за пациентите и персонала. Според ретроспективния анализ на структурата на Инфекциите, свързани с медицинското обслужване (ИСМО) в МБАЛ – Варна към ВМА – София за периода от 2010 до 2020 г. За периода 2010 до 2020 г. *S. aureus*, *Pseudomonas spp.*, *Escherichia coli* са най-често изолирани в интензивните отделения определени като „други” инфекции, инфекции на оперативното място и инфекции свързани с уринарен катетър.

EPIDEMIOLOGICAL STRUCTURE OF HEALTHCARE-ASSOCIATED INFECTIONS IN MULTIPROFILE HOSPITAL FOR ACTIVE TREATMENT - VARNA – MILITARY MEDICAL ACADEMY FOR THE PERIOD 2010 - 2020.

Miglena Kolarova¹ , Albena Toneva ^{1,2} , Kichka Dimitrova ² , Zhaneta Stoyanova ² ,

Teodora Dimitrova ¹ , Tsonko Paunov¹

1. Medical University Varna, Bulgaria

2. Multiprofile hospital for active treatment – Varna – Military medical academy

Abstract The goal of healthcare is to create a safe environment in medical institutions for patients and staff. According to the retrospective analysis of the structure of healthcare associated infections in МНАТ) - Varna at the MMA - Sofia for the period from 2010 to 2020. for the period 2010 to 2020, *S. aureus*, *Pseudomonas spp.*, *Escherichia coli* are most often isolated in the intensive care units for infections defined as "other" infections. at the site of surgical treatment and associated with a urinary catheter.

2. Paunov Ts., D. Ilieva, M. Marinova, K. Stoyanova, **M. Kolarova**, E. Ivanova, Healthcare-associated infections in the shadow of COVID – 19, J of IMAB, 2021, Supp.(1):10-12; <https://doi.org/10.5272/jimab.2021Supplement1>

Supplement Journal of IMAB, 2021

ИНФЕКЦИИТЕ СВЪРЗАНИ С МЕДИЦИНСКОТО ОБСЛУЖВАНЕ В СЯНКТА НА COVID – 19

Цонко Паунов¹, Деяна Илиева¹, Мария Маринова², Калина Стоянова¹, Миглена Коларова¹, ЕлиянаИванова¹

1)Медицински университет – Варна, България;

2) УМБАЛ „Света Марина”-Варна, България

Резюме: Целта на проучването е да представи данни за въздействието на пандемията от COVID-19 върху инфекциите свързани с медицинското обслужване (ИСМО) в УМБАЛ "Св. Марина" - Варна, България.

Материал и методи: Изследването обхваща първите три тримесечия на 2019, 2020 и 2021 г. Данните са събрани от системата за епидемиологичен надзор на болницата.

Резултати и дискусия: Разпределението на ИСМО показва намаляване на регистрираните случаи през 2020 г. в сравнение с 2019 г. и почти удвояване през 2021г. (0,60%). Водещият патоген е *A. baumannii*. *E.coli* и *C.albicans* увеличиха въздействието си през 2021г. Вентилаторните пневмонии и инфекции на хирургичното място преобладават в ИСМО - профила.

Заключение: Пандемията от COVID-19 засегна както разпространението на HAIs, така и профилите на патогените.

HEALTHCARE-ASSOCIATED INFECTIONS IN THE SHADOW OF COVID - 19

Tsonko Paunov¹, Deyana Ilieva¹, Mariya Marinova², Kalina Stoyanova¹, Miglena Kolarova¹, Eliyana Ivanova¹

1)Medical University - Varna, Bulgaria;

2) УМНАТ "St. Marina"-Varna, Bulgaria

Abstract The purpose of the study is to present data on the impact of the COVID-19 pandemic on Healthcare-associated infections (HAIs) at University Hospital "St. Marina"-Varna, Bulgaria. **Material and methods:** The study covers the first three-quarters of 2019, 2020, and 2021. The data was collected from the Hospital's epidemiological surveillance system. **Results and discussion:** The distribution of HAIs showed a decrease in the registered cases in 2020 compared to 2019 and almost doubled in 2021 (0.60%). The leading pathogen is *A. baumannii*. *E.coli* and *C.albicans* increased their impact in 2021. Ventilator-associated events and surgical-site infections predominate in the HAIs-profile. **Conclusion:** The COVID-19 pandemic affected both HAIs-prevalence and pathogen profiles.

3. Ilieva D., Ts Paunov, M. Marinova, D Vankova, **M Kolarova**, E.Ivanova, Etiological and clinical structure of the healthcare-associated infections in the University Hospital “St.Marina” – Varna for a period (2016-2020), J of IMAB, 2021, Supp.(1):46-49;
<https://doi.org/10.5272/jimab.2021Supplement1>

Supplement Journal of IMAB, 2021

ЕТИОЛОГИЧНА И КЛИНИЧНА СТРУКТУРА НА ИНФЕКЦИИТЕ СВЪРЗАНИ С МЕДИЦИНСКОТО ОБСЛУЖВАНЕ (ИСМО) В УМБАЛ "СВ. МАРИНА" - ВАРНА ЗА ПЕРИОД (2016-2020 Г.)

Илиева Деяна¹, Цонко Паунов¹, Мария Маринова², Десислава Ванкова¹, Миглена Коларова¹, Елияна Иванова¹

1. Медицински университет-Варна, 2. УМБАЛ "Света Марина"-Варна

Резюме: Инфекциите, свързани с медицинското обслужване (ИСМО), са основна и нарастваща причина за заболяемост и смъртност по света. Има нужда от адекватни насоки, основани на доказателства, за да се контролират HAI [1,2,3]. Цел: Да се анализира ИСМО-профилът за период 2016-2020 г. и да се проследи коректността на регистрацията. **Методи:** Проведено е ретроспективно дескриптивно проучване на базата на регистрираните ИСМО в системата за мониторинг на болницата. **Резултати:** В периода 2016-2020 г. са хоспитализирани 342 158 пациенти. Средно 33,71% са получили антимикробна

терапия. Регистрираното разпространение на ИСМО е 0,56%. Водещият етиологичен агент, причиняващ ИСМО е *A.baumannii* (18,59%). Преобладават инфекциите на хирургичното място (SSI) (17,87%). **Заключение:** Въпреки по-малкия брой приети пациенти и нарастващото потребление на антибиотици, болничните нива на ИСМО не надвишават националните нива. Трябва да се направи много, за да се подобрят надзорът в болниците и антибиотичната политика.

ETIOLOGICAL AND CLINICAL STRUCTURE OF THE HEALTHCARE-ASSOCIATED INFECTIONS IN THE UNIVERSITY HOSPITAL "ST. MARINA" - VARNA FOR A PERIOD (2016-2020)

Ilieva Deyana¹, Tsonko Paunov¹, Mariya Marinova², Desislava Vankova¹, Miglena Kolarova¹, Eliyana Ivanova¹

1. Medical University-Varna

2. University Hospital "St.Marina"-Varna

Abstract Healthcare-associated infections (HAIs) are a major and increasing cause of morbidity and mortality around the world. There is a need for adequate evidence-based guidelines in order to control the HAIs [1,2,3]. **Aim:** To analyze the HAIs-profile for a period 2016-2020 and to track the accuracy of registration. Methods: A retrospective descriptive study was conducted based on the registered HAIs in the monitoring system of the hospital. **Results:** Within the period 2016-2020, 342158 patients were hospitalized. An average of 33.71% received an antimicrobial therapy. The registered prevalence of HAIs is 0.56%. The leading etiological agent causing HAIs is *A.baumannii* (18.59%). The surgical site infections (SSI) predominate (17.87%). **Conclusion:** Despite the lower number of patient admissions and the growing consumption of antibiotics, the hospital rates of HAIs did not exceed the national rates. A lot has to be done in order to improve the hospital surveillance and the antibiotic stewardship policies.

4. Kolarova-Dimitrova M. Epidemiological characteristics of post-exposure prophylaxis of rabies in Varna region for the period 2014-2018. *Folia Med (Plovdiv)* 2020;62(4):777-84. doi: 10.3897/folmed.62.e51162.

ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПОСТЕКСПОЗИЦИОННАТА ПРОФИЛАКТИКА НА БЯС ВЪВ ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2014-2018Г.

Резюме: Бясът е вирусна зооноза, която все още представлява значителна заплаха за общественото здраве в световен мащаб, особено в развиващите се страни. Заболяването може да се контролира чрез ваксиниране на животни и подходяща постекспозиционна профилактика при хора, приложена възможно най-рано.

Цел: Да се проучат и анализират наранявания, свързани с животни, и профилактика след експозиция на бяс.

Материали и методи: В периода 2014 – 2018 г. е проведено ретроспективно епидемиологично проучване във Варненска област, което включва 1462 лица, пострадали от животни. Проучването е базирано на официалните данни в годишния анализ на Регионалната здравна инспекция (РЗИ) във Варна. Информацията беше обобщена, анализирана и графично илюстрирана. Резултатите бяха статистически анализирани с помощта на SPSS v. 20, използвайки вариационен и сравнителен (χ^2) анализи. Нивото на статистическа значимост беше определено на $p < 0.05$

Резултати: От 1462 регистрирани търсещи грижи след нараняване, 642 (42,7%) трябваше да получат спешна профилактика след експозиция. Последните са предимно градски жители (91,8%). Имунизация срещу бяс е направена през първите два дни след експозицията при 477 (76,4%) лица. Средният брой дози на имунизиран е 3,63. Травмите са предимно от бездомни кучета (58,14%), следвани от домашни (37,41%) и диви (4,45%) животни.

Според анатомичното място на нараняване преобладават травмите на крайниците в 88,65% (долни крайници 45% и горни крайници 43,64%). Най-много са леките (71,54%) наранявания, следвани от средните (18,91%) и тежките (9,61%).

Изводи: Превенцията срещу бяс може да бъде много по-улеснена от обединените усилия на лекари, ветеринарни лекари, организации за защита на животните и не на последно място отговорното поведение на населението. Профилактиката след експозиция е неразделна част от успешното ограничаване на програмите за бяс, но ефективен контрол на заболяването може да се постигне само чрез здравно образование и ваксиниране на животните.

Ключови думи кучета, епидемиология, РЕП, бяс, целенасочени имунизации, ваксинация

EPIDEMIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF POST-EXPOSURE PROPHYLAXIS OF RABIES IN VARNNA REGION FOR THE PERIOD 2014-2018

Miglena Kolarova-Dimitrova Department of Hygiene,
Disaster Medicine and Epidemiology, Prof. Dr Paraskev Stoyanov Medical University, Varna, Bulgaria

Introduction: Rabies is a viral zoonosis still posing a significant threat to public health worldwide, especially in developing countries. The disease can be controlled by animal vaccination and appropriate post-exposure prophylaxis in humans administered in the earliest possible time. **Aim:** To study and analyze animal-related injuries and post-exposure prophylaxis for rabies. **Materials and methods:** Between 2014 and 2018, a retrospective epidemiological study was conducted in Varna region, which included 1462 persons who suffered injuries from animals. The study was based on the official data in the annual analysis of the Regional Health Inspectorate (RHI) in Varna. The information was summarized, analyzed, and graphically illustrated. The results were statistically analysed using SPSS v. 20 employing variational and comparative (χ^2) analyses. The statistical significance level was set at $p < 0.05$

Results: Of 1462 registered post-injury care seekers, 642 (42.7%) had to be given post-exposure prophylaxis on an emergency basis. The latter were mainly city residents (91.8%). Immunization against rabies was given in the first two days after exposure in 477 (76.4%) subjects. The average number of doses per immunized person was 3.63. The injuries were mainly from stray dogs (58.14%), followed by domestic (37.41%) and wild (4.45%) animals. According to the anatomical site of injury, limb injuries predominated in 88.65% (lower limbs 45% and upper limbs 43.64%). Most of the injuries were light (71.54%), followed by moderate (18.91%) and severe injuries (9.61%).

Conclusions: Rabies prevention can be much more facilitated by the combined efforts of doctors, veterinarians, animal welfare organizations and, last but not least, responsible population behavior. Post-exposure prophylaxis is an integral part of successfully curbing rabies programs but effective disease control can be achieved only through health education and vaccination of animals.

Keywords dogs, epidemiology, РЕП, rabies, targeted immunizations, vaccination

5. Коларова-Димитрова М., Паунов Ц. Социално-демографическия профил на лицата, живущих с ВИЧ/СПИД в Варна после 2015 г. // ВИЧ-инфекция и имуносупресия. 2021. Т. 13, № 2. С. 66–71, <http://dx.doi.org/10.22328/2077-9828-2021-13-2-66-71>.

СОЦИАЛНОДЕМОГРАФИЧЕСКИЙ ПРОФИЛЬ ЛИЦ, ЖИВУЩИХ С ВИЧ/СПИД В ВАРНЕ ПОСЛЕ 2015 ГОДА

М. Коларова-Димитрова*, Ц. Паунов

Медицинский университет «Параскев Стоянов», Варна, Болгария

Введение. Эпидемический процесс ВИЧ/СПИДа представляет собой сложное сочетание разнообразных эпидемий в разных странах и регионах мира и между ними и является ведущим кризисом общественного здравоохранения нашего времени. **Цель** исследования: анализ социально-демографического профиля лиц, живущих с ВИЧ/СПИД (ЛЖВ) в Варне после 2015 г. **Материалы и методы.** В исследовании приняли участие 100 ЛЖВ. Все статистические анализы выполнялись с использованием программного обеспечения SPSS v. 20.0. Использовали дисперсионный анализ, сравнительный анализ (t_2), корреляционный анализ (коэффициент Стьюдента, r) и анализ отношений риска (RR). Уровень значимости был принят равным 0,05 и рассчитывались 95% доверительные интервалы. **Результаты** эпидемиологического анализа показывают, что для региона Варны характерен низкий эндемический риск ВИЧ/СПИДа. Основу ЛЖВ составляют мужчины (72,00%), в основном имеющие имеющих секс с мужчинами, преобладают лица в возрасте от 20 до 29 лет (56,00%) со средним образованием (58,00%), болгарской этнической принадлежности (66,00%) и жители города (82,0%). Приблизительно у 1/3 (32,0%) пациентов были инфекции, передающиеся половым путем, с преобладанием сифилиса (43,80%) и гепатита С (25,0%). **Заключение.** Город Варна определен как успешная модель в области профилактики ВИЧ/СПИДа, судя по характеристикам групп риска с отличным сотрудничеством между заинтересованными учреждениями, с хорошим стратегическим подходом в планировании и развитии местной политики в области профилактики СПИДа. **Ключевые слова:** эпидемиология, социально-демографический профиль, лица, живущие с ВИЧ/СПИД, инфекции, передающиеся половым путем

EPIDEMIOLOGY OF THE SOCIODEMOGRAPHIC PROFILE OF HIV-POSITIVE PEOPLE IN VARNA AFTER 2015

Miglena Kolarova-Dimitrova, Tsonko Paunov Department of Hygiene and Epidemiology, Faculty of Public Health, Medical University of Varna Medical University of Varna «Prof. Dr. Paraskev Stoyanov», Varna, Bulgaria

Introduction. The epidemic process of HIV/AIDS is a complex mix of diverse epidemics in and between different countries and regions around the world and is a leading public health crisis of our time. **Aim.** The purpose of this study is to analyze the socio-demographic profile of HIV-positive people in Varna. after 2015. **Materials and methods.** This study included a total of 100 HIV-positive people. All statistical analyzes are performed using SPSS v. 20.0 software. Analysis of variancecomparative analysis (t_2), correlation analysis (Student's coefficient, r) and risk analysis (RR) were used. Level of significance was taken to be 0.05 and 95% confidence interval were calculated. Results. **The results** of the epidemiological analysis show that the Varna region is characterized by a low endemic risk of HIV / AIDS. The majority of PLHIV are men (72.0%), mainly among men who have sex with men (72.0%), persons aged 20–29 (56.00%) with secondary education (58.0%), vulgarian ethnicity (66.0%) and those living in the city (82.0%) predominate. About 1 / 3 (32.0%) of the subjects had sexually transmitted infections, with syphilis rankng first (43.80%) followed by hepatitis C (25.0%). **Conclusion.** The city of Varna is defined as a successful model in the field of HIV/AIDS prevention, based on risk groups characteristics, with excellent cooperation between the interested institutions, and a good strategic approach in the planning and development of local HIV/AIDS prevention policies.

Key words: epidemiology, socio-demographic profile, HIV-positive people, STIs

Г8. Публикации и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

1. Коларова М., Паунов Ц., Константинов Р.

Знанията на медицинските специалисти за превенция на ХИВ/СПИН инфекция в условията на професионален риск, Варненски медицински форум, т. 7, 2018, прил. 3; 280-283

ЗНАНИЯТА НА МЕДИЦИНСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ХИВ/СПИН ИНФЕКЦИЯ В УСЛОВИЯТА НА ПРОФЕСИОНАЛЕН РИСК

Миглена Коларова, Цонко Паунов, Румен Константинов

Катедра „Хигиена и епидемиология“, Медицински университет – Варна

Резюме: Рискът от професионално придобити инфекции е неизбежна част от ежедневната грижа за пациентите. Професионално придобитите инфекции, причиняват значителни заболявания сред здравните работници. **Целта** на настоящото изследване е да се проучат знанията на медицинските специалисти за вземане на адекватни решения след рискова експозиция за превенция на ХИВ/СПИН. **Материал и методи.** Чрез анонимна анкетна карта са изследвани 230 медицински лица с различна професионална ангажираност. Резултатите са обработени статистически с SPSS v. 20.0, като са използвани анализ на риска, вариационен и сравнителен анализ. **Резултати и обсъждане:** Резултатите от нашето изследване показват, че медицинските специалисти не са запознати с нормативните уредби относно рисковите на професионалната експозиция. Въпреки, че повече от 1/3 от изследваните лица са били изложени на рискова експозиция, като риска се увеличава с нарастването на стажа, близо половината не са запознати с правилата за докладване в случай на инцидент. **Изводи:** Тези резултати показват необходимостта от организирането и провеждането на адекватно обучение както на практикуващите специалисти, така и на обучаващите се такива с цел превенция на риска и ограничаването на кръвнопреносимите инфекции, включително и ХИВ/СПИН.

Ключови думи: HIV инфекция, знания, медицински специалисти, превенция, професионален риск

THE KNOWLEDGE OF MEDICAL PROFESSIONALS FOR THE PREVENTION OF HIV / AIDS INFECTION IN CONDITIONS OF PROFESSIONAL RISK

Miglena Kolarova, Tsonko Paunov, Rumens Konstantinov
Department of Hygiene and Epidemiology, Medical University – Varna

Summary: The risk of professionally acquired infections is an inevitable part of day-to-day care for patients. Professionally acquired infections cause significant illness among health workers. The **aim** of this study is to investigate the medical professionals' knowledge of making adequate solutions after risk exposure to HIV / AIDS prevention. **Material and methods.** Anonymous questionnaire surveyed 230 physicians with different professional engagement. The results were statistically processed with SPSS v. 20.0, using risk analysis, variance and comparative analysis. **Results and Discussion:** The results of our study show that medical professionals are not familiar with the regulations on the risks of occupational exposure. Although more than one third of the surveyed were exposed to risk exposure, with the risk increasing as the probationary increases, nearly half are unaware of the reporting rules in the event of an accident. **Conclusions:** These results show the need to organize and conduct adequate training of both practitioners and trainees to prevent the risk and limit blood-borne infections, including HIV / AIDS.

Key words: HIV infection, knowledge, medical professionals, prevention, occupational risk

2. Коларова М., Монов Д. Зарегистрированные инфекции, передаваемые половым путем (ипп) в варненской области на период 2009-2018 ГГ Ежемесячный научный журнал № 2 (59) / 2019 / 6 часть; Евразийский союз ученых (есу); 37 – 41

РЕГИСТРИРАНИ ПОЛОВО-ПРЕДАВАНИ ИНФЕКЦИИ (ППИ) В ОБЛАСТ ВАРНА ЗА ПЕРИОДА 2009-2018 Г.

Резюме:

Въведение: Сексуално предавани инфекции(СПИ/ППБ) са с водещо медицинско и социално значение в целия свят, поради повсеместното им разпространение, голямата възприемчивост на човека към тях, засягане на лица в активна полова възраст, сериозните последици в човешкия организъм, обществото и поколението, високия контагиозен индекс на причиняващите ги микроорганизми и липсата на специфична имунопрофилактика (с изключение на хепатит В и HPV).

Материали и методи: Използвани са официални статистически данни от РЗИ, лечебни заведения и лаборатории на територията на гр. Варна и ECDC

Приложен е комплексния епидемиологичен метод (дескриптивен, аналитичен) и статистически методи от алтернативния анализ.

Епидемиологичните показатели са представени в табличен и графичен вид.

Цел: Да представим епидемиологична характеристика на регистрираните случаи на СПИ във Варненска област за периода 2009-2018 г.чрез анализ на достъпната епидемиологична информация.

Резултати: В последните години СПИ зачестяват.

Заболяемостта от сифилис във Варненски регион през последните 12 години бележи равномерна крива, повече или по-малко стабилна с малки колебания за периода 2006г. -2012г., с регистрирани между 20 и 39 случая. След 2012г. до 2017г. се наблюдава нарастване с пик през 2014г., когато са регистрирани 230 случая със заболяемост 48,41‰.

През периода 2008-2017г. заболяемостта от гонорея бележи тенденция към снижение за разлика от предшестващия тригодишен период 1999 - 2001г. с най-много регистрирани случаи - 9 през 2008г. със заболяемост 1,96‰. Във Варна регистрацията на Хламидиалната полово предавана инфекция започва от 2012г. и е с пик на разпространението 2014г, с регистрирани 139 лица със заболяемост 29,25‰.

Заклучение: Усилията за намаляване на разпространението на полово предаваните болести (ППИ) не са достатъчни поради преобладаващите основни бариери: липса на обществена осведоменост и дългогодишна широко разпространена стигма по отношение на ППИ, трудно проследяване на контактни лица. Създадената организация по надзора на ХИВ и СПИ във

Варненска област с участието на медицински и здравни специалисти от РЗИ, фондации, общини, с акцент върху здравното образование, ранната диагностика, лечението, профилактика, помагат за намаляване на здравните, демографските и социално-икономическите последици за личността, семейството и обществото.

Ключови думи: ХИВ, СПИ, епидемиология, анализ, сифилис, гонорея, хламидиоза

ЗАРЕГИСТРИРОВАННЫЕ ИНФЕКЦИИ, ПЕРЕДАВАЕМЫЕ ПОЛОВЫМ ПУТЕМ (ИППП) В ВАРНЕНСКОЙ ОБЛАСТИ НА ПЕРИОД 2009-2018 ГГ

Коларова М. 1, Монов Д. 2,

1. Медицинский университет - Варна, кафедра гигиены и эпидемиологии, образовательный сектор "Эпидемиология"
2. Медицинский колледж-Медицинский университет Варны Сектор подготовки "Инспектор общественного здравоохранения и социальной деятельности"

РЕЗЮМЕ Инфекции, передаваемые половым путем ведут медицинскую и социальную значимость во всем мире. Их значение определяется его широким распространением, высокой восприимчивости человека к ним, вовлечение людей в активном репродуктивном возрасте, серьезные последствия в организме человека, общества и производства, высокая заразной индекс причиняя им микроорганизмы и отсутствие специфической иммунизации (за исключением гепатит В и ВПЧ). **Цель:** Сравнительный анализ зарегистрированных случаев заболеваний, передаваемых половым путем, в Варненской области за период 2009-2018 г. **Материалы:** Официальная статистика, отчеты, анализы Региональной инспекции здравоохранения (РЗИ) - Варна за период 2009-2019 гг., данные регистрации отделения кожи и венерологии при Медицинском центре при Университетской больнице им."Св. Марина", медицинские учреждения для стационарного лечения, микробиологические лаборатории на территории Варны, данные из анонимное бесплатное консультационное исследование по СПИДу(КАБКИС) - Варна и ECDC. **Методы:** документальные, комплексные эпидемиологические, статистические методы, графические. **Результаты:** основные тенденции в распределении и регистрации показывают общую восприимчивость, при этом индекс был выше в отношении сифилиса (после 2012–2018 гг.), С пиком в 2014 г., когда было зарегистрировано 230 случаев заболеваемости 48,41. % ооо. После бессмертия от всех инфекции, передаваемые половым путем(ИППП) иммунитет не выстраивается. **Выводы.** Усилия по снижению распространенности болезней, передаваемых половым путем (ИППП), недостаточны из-за основных препятствий: недостаточной осведомленности общественности и давней широко распространенной стигмы в отношении ИППП, сложного отслеживания контактных лиц

Ключевые слова: венерические заболевания, хламидиоз, сифилис, гонорея, ВИЧ

REGISTERED SEXUALLY TRANSMITTED INFECTIONS (STIS) IN THE VARNA REGION FOR THE PERIOD 2009-2018

Kolarova M. 1, Monov D. 2,

1. Medical University - Varna, Department of Hygiene and Epidemiology Educational Sector
"Epidemiology" 2. Medical College - Medical University of Varna Training sector "Inspector Public Health
and Social Activities"

INTRODUCTION Sexually transmitted infections have a leading medical and social significance throughout the world. Their significance is determined by their widespread prevalence, the human susceptibility to them, the involvement of persons of active sex, the serious consequences in the human organism, society and the offspring, the high congenital index of the microorganisms causing them and the lack of specific immune prophylaxis hepatitis B and HPV). **Aim:** Comparative analysis of registered cases of sexually transmitted diseases in the Varna region for the period 2009-2018. **Materials:** Official statistics, reports, analyzes of the Regional Health Inspection (RZI) - Varna for the period 2009-2019 were used. , the registration data of the Department of Skin and Venereology at the MC at the University Hospital "St. Марина ", medical facilities for hospital care, microbiological laboratories on the territory of Varna, data from CAFRA of RHI - Varna and ECDC. **Methods:** Documentary, complex epidemiological, statistical methods, graphic. **Results:** The main tendencies in distribution and registration show overall receptivity, with the index being higher in syphilis (after 2012 to 2018), with a peak in 2014 when 230 cases of morbidity were recorded 48,41% ooo After all, the immune system is not developed by all STIs. **Conclusions:** Efforts to reduce the prevalence of sexually transmitted diseases (STIs) are not sufficient because of the overriding main barriers: lack of public awareness and long-standing widespread stigma regarding STIs, difficult tracking of contact persons. **Key words:** sexually transmitted diseases, chlamydia, syphilis, gonorrhoea, HIV

3. М. Коларова – Димитрова

**Чуждестранните студенти като рискова група за разпространението на HIV/СПИН -,
Сборник доклади Юбилейна научна конференция с международно участие "Нови
подходи в общественото здраве и здравната политика" Плевен, 26-28 ноември 2020 г.**

ЧУЖДЕСТРАННИТЕ СТУДЕНТИ КАТО РИСКОВА ГРУПА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА HIV/ СПИН

М. Коларова- Димитрова

Катедра „Хигиена и епидемиология“, Факултет по обществено здравеопазване,
Медицински университет – Варна, България

Въведение: Университетската среда с относителната липса на родителски надзор, предразполага към сексуални експерименти, непоследователна употреба на презервативи и секс под влияние на алкохол или наркотици. В световен мащаб студентите са във възрастовата група с най- висок процент на нови HIVинфекции. Чуждестранните студенти са нехомогенна

популация от различни страни с различна епидемиологична характеристика на HIV/СПИН инфекцията.

Цел: Да се проучат нивото на знания на студентите от англоезичната програма на обучение в МУ-Варна, относно HIV/ СПИН инфекцията, за страната от която произхождат и в която временно пребивават.

Материали и методи: Социологически метод с анонимно анкетно проучване сред **100** студента. Статистически чрез SPSS v. 20.0, като е използван вариационен и корелационен анализ и графичен метод за изобразяване на получените резултати.

Резултати: Чуждестранните студенти в 81,00% са запознати с епидемичната характеристика на HIV инфекцията в страната, от която пристигат, 19,20% са от страни с ендемично разпространение на HIV/СПИН, но само 2-ма от тях са се тествали. Анализът показва, че 92,90% от респондентите биха кандидатствали в МУ – Варна, дори ако се изисква представянето на резултат за HIV/СПИН, въпреки, че положителния резултат би създавал проблеми в семейството и следването. Според проучването ни чуждестранните студенти не са запознати с контрола и превенцията на HIV/СПИН в България, 86,80% изразяват желание за провеждане на допълнително обучение в тази посока.

Заключение: Данните обосновават необходимостта от допълнителни изследвания в тази област и подчертават нуждата от въвеждане на ефективни стратегии за превенция на HIV/ СПИН, насочени към студентите.

Ключови думи: HIV/AIDS, знания, чуждестранни студенти, превенция

FOREIGN STUDENTS AS A RISK GROUP FOR THE SPREAD OF HIV / AIDS

Miglena Kolarova-Dimitrova

Department of Hygiene and Epidemiology, Faculty of Public Health,
Medical University - Varna, Bulgaria

Abstract: The university environment with the relative lack of parental supervision, predisposes to sexual experiments, inconsistent use of condoms and sex under the influence of alcohol or drugs. Globally, students are in the age group with the highest rate of new HIV infections. International students are an inhomogeneous population from different countries with different epidemiological characteristics of HIV/AIDS infection.

Aim: To study the level of knowledge of students from the English-language training program at MU-Varna, about HIV / AIDS infection, the country of origin and in which temporarily reside.

Materials and methods: Sociological method with anonymous survey among 100 students. Statistically by SPSS v. 20.0, using variation and correlation analysis and a graphical method to display the results obtained.

Results: 81.00% of foreign students are familiar with the epidemic characteristics of HIV infection in the country they come from, 19.20% are from countries with endemic spread of HIV/AIDS, but only 2 of them have been tested. The analysis shows that 92.90% of the respondents would apply to MU - Varna, even if the presentation of a result for HIV/AIDS is required, although a positive result would create problems in the family and study. According to our survey, foreign students are not familiar with the control and prevention of HIV/AIDS in Bulgaria, 86.80% express a desire to conduct additional training in this direction.

Conclusion: The data justify the need for further research in this area and emphasize the need to introduce effective HIV/AIDS prevention strategies targeted at students.

Key words: HIV / AIDS, knowledge, foreign students, prevention

- 4. Димитрова М., Коларова М, Монов Д**
Епидемиологична характеристика на Вирусните хепатити във Варненска област за 2014-2019 г.Варненски медицински форум, 2021, прил. 1 с. 176 -181
Варненски медицински форум, 2021, прил. 1 МУ-Варна

**ЕПИДЕМИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ВИРУСНИТЕ ХЕПАТИТИ ВЪВ
ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ ЗА 2014-2019 ГОДИНА. ВТОРА ЧАСТ**

Милица Димитрова¹ , Миглена Коларова² , Даниел Монов³

¹ Медицински университет - Варна, студент втори курс „Медицина“

² Катедра “Хигиена и епидемиология“, Медицински университет - Варна,

³ Инспектор обществено здраве и социални дейности, Медицински колеж, Медицински университет - Варна

РЕЗЮМЕ: Вирусният хепатит се определя като основен глобален проблем за общественото здраве, засягащ няколко стотици милиони хора. Тежестта на инфекцията с хепатит не е равномерно разпределена в световен мащаб. Всяка година 1,4 милиона души умират от вирусна цироза и рак на черния дроб, свързани с хепатит. По-голямата част от заразеното население обаче не е наясно със своя статус. Затова превенцията остава най-добрата стратегия за ограничаване на вирусните хепатити.

Цел: Да проучим особеностите на епидемиологията на вирусните хепатити в област Варна за периода 2014-2019 година.

Материали: Бързи известия, регистрационни документи, отчети, анализи от лабораторни изследвания на Районен център по трансфузионна хематология (РЦТХ)- Варна и Вирусологична лаборатория на РЗИ-Варна, НЦЗПБ-София, здравно образователни материали.

Методи: Документален, статистически, лабораторни, частичен епидемиологичен анализ, графично представяне на резултатите.

Резултати и обсъждане: Вирусните хепатити по населено място са с висок относителен дял в градовете 86,12% срещу 11,55% за селата. От крити общо 1557 контактни лица, като са изследвани 99,2% от тях, според нормативните изисквания. С малки колебания в годините боледуват главно мъже в зряла възраст: 30-34-годишни със заболяемост (37,97‰) през 2014, за 2015 година водеща е възрастта от 45-49 години при заболяемост (33,47‰) през 2017 г., > 65-годишните със заболяемост (13,20‰) през 2016 и 2019 година.

Изводи: Относителният дял на болелите в организирани колективи е за учениците - (5,11%), за Детско заведение - (1,37%), работещи в хранителен обект - (0,37%). Възрастовата заболяемост показва, че няма заболявания до 1 година, единични са за възрастова група 1-4-годишни. При профилактични изследвания в РЗИ и РЦТХ при кръводаряване са открити общо 857 положителни за HbS Ag и ВХС.

Ключови думи: вирусни хепатити, профилактика, населено място, контактни, възрастова характеристика, австралийски антиген, хепатит Б, хепатит D, инуити, рак на черния дроб, мониторинг на заболяването, предотвратяване

**EPIDEMIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF VIRAL HEPATITIS IN THE VARNA REGION
FOR 2014-2019. PART TWO**

Militca Dimitrova¹ , Miglena Kolarova² , Daniel Monov³

1 Second year medical student, Medical University of Varna

2 Department of Hygiene and Epidemiology, Medical University of Varna,

3 Public Health Inspector, Medical College, Medical University of Varna

ABSTRACT Viral hepatitis is identified as a major global public health problem affecting several hundred million people. The severity of the hepatitis infection is not evenly distributed worldwide. Every year, 1.4 million people die from viral cirrhosis and hepatitis-related liver cancer. However, the majority of the infected population is unaware of their status. Therefore, prevention remains the best strategy to reduce viral hepatitis.

Aim: To study the epidemiology of viral hepatitis in Varna for the period 2014-2019.

Materials: Quick notifications, registration documents, reports, analyzes of laboratory tests of the Regional Center for Transfusion Hematology (RCTH) Varna and Virology Laboratory of RHI Varna, NCIPD Sofia, health education materials. **Methods:** Documentary, statistical, laboratory, partial epidemiological analysis, graphic presentation of results.

Results: Viral hepatitis by settlement have a high relative share of 86.12% in cities as opposed to 11.55% in villages. A total of 1557 people were contacted, and 99.2% of them were examined according to the normative requirements. Mainly adult men with small fluctuations in age are ill. Morbidity in men between 30-34 years of age is (37.97‰) in 2014, for 2015 the leading age is 45-49 years with morbidity (33.47‰)

5. М. Коларова – Димитрова

Rabies prevention among animals in the Republic of Bulgaria Известия на Съюза на учените - Варна. Серия медицина и екология. 1‘2021;26:45-50

ПРЕВЕНЦИЯ НА БЯС СРЕД ЖИВОТНИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Миглена Коларова-Димитрова

Катедра по хигиена и епидемиология, Факултет по обществено здравеопазване,

Медицински университет – Варна

РЕЗЮМЕ Въведение: Бесът е една от най-старите известни болести, която остава значителна заплаха за общественото здраве, въпреки контрола над дивите и домашни животни. Някои държави, включително и България, имат програми за борба с бяс, докато в други това е пренебрегвано заболяване поради сложния характер на дейностите по борба с беса. **Цел:** Целта на статията е да се оцени епизоотологичната ефективност на превенцията на бяс сред животните. **Материал и методи:** Използвана е писмена справка от областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ) на територията на България за регистрираните случаи на бяс, тяхното разпределение, провеждането на орална ваксинация и поведението към животните с бяс за период от 5 години. Приложени са методите на описателна статистика. Резултатите са представени в графичен и табличен вид. **Резултати и обсъждане:** На фона на 12 години изпълнение на програмата за превенция на беса на територията на България е постигнат значителен спад на броя на регистрираните случаи на бяс, от 61 случая през 2001 г., 59 през 2009, 49 за 2008 до 0 регистрирани случаи след 2014 г., което определя и обема на превантивните мерки по области. **Заключение:** Резултатите от проведения анализ показват, че управлението на епизоотичния процес сред животните чрез ваксинация и елиминиране на бездомни кучета е ключът на всяка съвременна програма за превенция и контрол на беса.

Ключови думи: бяс, превенция, ОДБХ

ABSTRACT Introduction: Rabies is one of the oldest known diseases, which remains a significant threat to public health despite the control of wild and domestic animals. Some countries, including Bulgaria, have rabies control programs, while in others it is a neglected disease due to the complex nature of rabies control activities. Aim: The **aim** of this article is to evaluate the epidemiological effectiveness of rabies prevention in animals. **Materials and Methods:** Written reference from RFSD for a period of 5 years on the registered cases of rabies, their distribution, the conduct of oral vaccination and the treatment of animals with rabies has been used. The methods of descriptive statistics were applied. The results are presented in graphical and tabular form. **Results and Discussion:** After 12 years of implementation of the Rabies Prevention Program on the territory of the Republic of Bulgaria, a significant decrease in the number of registered cases of rabies has been achieved, from 61 cases in 2001, 59 in 2009, 49 in 2008 to 0 registered cases after 2014, which determines the volume of preventive measures by regions. **Conclusion:** The results of the analysis show that the management of the epizootic process in animals through vaccination and elimination of stray dogs is the key to any modern program for the prevention and control of rabies.

Keywords: rabies, prevention, regional food safety directorates

**ПЪЛНОТЕКСТОВИ ПУБЛИКАЦИИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ И СБОРНИЦИ , ИЗВЪН
МИНИМАЛНИТЕ НАУКОМЕТРИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЗАЕМАНЕ НА АД „ДОЦЕНТ“**

1. Kolarova - Dimitrova M. Valkanova N.

**Characteristics of epidemic salmonellosis outbreaks in varna region in
organized children's collectives for the period 2014-2018 Ежемесячный
научный журнал, Евразийский союз ученых (есу) № 8 (77) / 20; 2020/9/15
;50-55**

**ХАРАКТЕРИСТИКА ЭПИДЕМИЧЕСКИХ ВСПЫШЕК САЛЬМОНЕЛЛЕЗА В ВАРНЕНСКОЙ
ОБЛАСТИ В ОРГАНИЗОВАННЫХ ДЕТСКИХ КОЛЛЕКТИВАХ ЗА ПЕРИОД 2014-2018 ГГ.**

Миглена Коларова, Николина Валканова

**Кафедра гигиены и эпидемиологии
факультета общественного здравоохранения**

Аннотация Резюме: Сальмонеллез - одно из самых распространенных бактериальных заболеваний в мире. В Европейском союзе (ЕС) ежегодно регистрируется более 100 000 случаев заболевания людей. Среди детских инфекционных заболеваний наиболее распространенными после острых респираторных вирусных заболеваний являются: острые кишечные инфекции с ведущим возбудителем рода Salmonella

Цель: Изучить эпидемические вспышки сальмонеллеза, зарегистрированные в городе Варна и области в организованных детских группах за период 2014-2018 гг.

Материалы: Анализы кишечной заболеваемости в Варненской области за период 2014-2018 гг., Предоставленные Областной инспекцией здравоохранения (ОИЗ) -Варна. Публикации в научных базах данных, PubMed, Scopus, Medline, Google Scholar.

Методы: документальный, используются методы описательной статистики, сравнительный анализ, эпидемиологические исследования. Все результаты представлены в графической и табличной форме.

Результаты: за период 2014г.-2018г.в организованных детских коллективах на территории Варны и области зарегистрировано 5 эпидемических вспышек сальмонеллеза за три года - 2014, 2015 и 2018 гг. Заболели 52 человека, выявлено и протестировано 427 контактных лиц. В четырех из пяти эпидемических вспышек были обнаружены источники инфекции, которые составляют 5.15% заразных среди контактировавших - в основном педагогического, обслуживающего и кухонного персонала. Коэффициенты передачи не установлены. **Заключение:** Профилактика сальмонеллеза - одна из самых актуальных проблем общественного здравоохранения. Контроль качества пищевых продуктов в сочетании с противоэпидемическими мерами, проводимыми во время вспышек инфекции, является приоритетом в профилактике кишечных инфекций. **Ключевые слова:** эпидемическая вспышка, сальмонеллез, организованные детские группы, исследования, пищевые отравления

CHARACTERISTICS OF EPIDEMIC SALMONELLOSIS OUTBREAKS IN VARNA REGION IN ORGANIZED CHILDREN'S COLLECTIVES FOR THE PERIOD 2014-2018

Miglena Kolarova, Nikolina Valkanova

Department of Hygiene and Epidemiology,
Faculty of Public Health, Medical University of Varna

ABSTRACT Introduction: Salmonellosis is one of the most common bacterial diseases in the world. In the European Union (EU), over 100,000 human cases are reported each year. Among infectious diseases in childhood, the most common after acute respiratory viral diseases are acute intestinal infections, with a leading pathogen of the genus Salmonella

Aim: To study the epidemic outbreaks of salmonellosis registered in the territory of Varna and the region in organized children's groups for the period 2014-2018

Materials: Analyzes of intestinal morbidity in Varna region for the period 2014-2018, provided by the Regional Health Inspectorate (RHI) - Varna. Publications in scientific databases, PubMed, Scopus, Medline, Google Scholar

Methods: Documentary methods, descriptive statistics methods, benchmarking, epidemiological study. All results are presented in graphical and tabular form.

Results: For the period 2014 - 2018 a total of 5 epidemic outbreaks of Salmonellosis in three years - 2014, 2015 and 2018 were registered in organized children's groups in the territory of Varna and the region. A total of 52 sick persons were

registered. 427 contact points were identified and investigated. The sources of infection were detected in four out of five epidemic outbreaks. They represent 5.15% of the contagious agents in contact - mainly pedagogical, service and kitchen staff. No transmission factors identified.

Conclusion: The prevention of salmonellosis is one of the urgent problems of public health. Food quality control coupled with anti-epidemic measures carried out in outbreaks of infection is a priority in the prevention of intestinal infections.

Keywords: epidemic outbreak, nutritional toxicology salmonellosis, organized children's groups, study.

2. Коларова М., Паунов Ц.

**Нагласи за превенция на ХИВ инфекция на лица, упражняващи морска професия;
Варненски медицински форум, т. 7, 2018, прил. 3 ; 148- 151**

НАГЛАСИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ХИВ ИНФЕКЦИЯ НА ЛИЦА, УПРАЖНЯВАЩИ МОРСКА ПРОФЕСИЯ

Миглена Коларова¹, Цонко Паунов¹

1Катедра „Хигиена и епидемиология“, Медицински университет – Варна

Резюме: Пристанището е транспортен възел като много от пътните центрове, които отдавна са част от програмите за превенция на HIV, но с още по-сложен микс от националности и доставчици на различни услуги. При лицата, упражняващи морски професии, естеството на тяхната работа и дългите периоди на отсъствие от дома определят, тяхното поведение като рисково. Целта на настоящото проучване е да се изследват нагласите за превенция на HIV инфекцията сред лицата, упражняващи морска професия. **Материал и методи.** Чрез анонимна анкетна карта са изследвани 100 лица, упражняващи морска професия. Резултатите са обработени статистически с SPSS v. 20.0, като са използвани вариационен и сравнителен анализи. **Резултати и обсъждане:** Резултатите от проведените анализи показват, че лицата, упражняващи морска професия продължават да не признават високорисковото си поведение, като подкрепят профилактичните прегледи за HIV инфекция, но не и задължителния им характер. Въпреки това те оценяват необходимостта от провеждането на обучение в посока безопасно сексуално поведение и информация относно разпространението и превенцията на ХИВ/СПИН. **Изводи:** Изправени пред липсата на ефективна ваксина, образованието и обучението играят ключова роля в превенцията на HIV / СПИН. Социалните партньори (морските лица, работодателите, местната общност, правителството) са в уникална позиция да насърчават усилията за превенция чрез информация, образование и подкрепа за промяна на поведението.

Ключови думи: HIV инфекция, нагласи, лица, упражняващи морска професия, превенция

ATTITUDES TO THE PREVENTION OF HIV INFECTION OF PERSONS, EXERCISING MARITIME PROFESSION

M. Kolarova, ¹ Tsonko Paunov¹

*1.Medical University - Varna, Department of Hygiene and Epidemiology Educational Sector
"Epidemiology"*

Introduction: The harbor is a transport hub like many of the road centers that have long been part of HIV prevention programs but with an even more complex mix of nationalities and service providers. In the

case of persons practicing maritime professions, the nature of their work and long periods of absence from home determine their behavior as risky. The aim of this study is to explore attitudes to preventing HIV infection among seafarers. **Material and methods.** Anonymous questionnaire surveyed 100 people practicing a seafaring profession. The results were statistically processed with SPSS v. 20.0 using variation and comparison analysis. **Results and Discussion:** The results of the conducted analyzes show that seafaring professionals continue not to recognize their high-risk behavior by supporting prophylactic examinations of HIV infection, but not their mandatory nature. However, they assess the need to conduct training on safe sexual behavior and information on the spread and prevention of HIV / AIDS. **Conclusions:** Faced with the lack of an effective vaccine, education and training play a key role in the prevention of HIV / AIDS. The social partners (seafarers, employers, local community, government) are uniquely positioned to promote prevention efforts through information, education and behavioral support.

Key words: HIV infection, attitudes, seafaring professions, prevention